

*Манько Володимир Миколайович,
доктор педагогічних наук, професор, головний науковий
співробітник Національної академії Служби безпеки України*
*Вовк Богдан Іванович,
аспірант кафедри професійної освіти та технологій
сільськогосподарського виробництва Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

САМООСВІТНЯ КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК УМОВА ЯКІСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ ПРАКТИЧНОГО НАВЧАННЯ ПТНЗ

Проблема якості підготовки викладачів практичного навчання ПТНЗ є однією з пріоритетних у сучасних умовах вищої професійної освіти, оскільки саме фахівці системи ПТО здійснюють підготовку робітничого потенціалу країни, від якого залежить економічна могутність нашої держави та добробут нації. Тому відтворення високваліфікованих кадрів для професійно-технічної освіти, здатних здійснювати соціально-професійну та виробничо-технологічну діяльність, стає першочерговим, пріоритетним напрямом розвитку вищої професійної освіти [1].

Аналізуючи сучасні освітні стандарти можемо зазначити, що вони орієнтовані на підготовку компетентних бакалаврів, які здатні до постійного професійного саморозвитку та самовдосконалення. При цьому важливу роль відіграє самоосвітня діяльність студентів. Про це свідчить той факт, що понад 50 % в навчальних планах відведено на самостійну підготовку студентів. Так, аналізуючи робочі плани навчальних дисциплін Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, варто зазначити, що кількість годин аудиторного навантаження орієнтовно до 1/3 від кредиту ЄСТС, а кількість годин, яка відведена на самостійну роботу, становить, до 2/3 кредиту ЄСТС [2, с. 13]. Зазначене дає змогу стверджувати необхідність розвитку самоосвітньої компетентності майбутніх викладачів практичного навчання ПТНЗ як важливої умови якісної професійної підготовки майбутніх фахівців.

В умовах нового типу української економіки значний пріоритет серед вимог до майбутніх викладачів практичного навчання ПТНЗ одержують вимоги системно організованих інтелектуальних, комунікативних, моральних основ, які дадуть їм змогу якісно та успішно організувати свою майбутню професійну діяльність. Таким чином, головним завданням сучасної вищої професійної освіти є формування компетентностей, які забезпечать високу якість професійної освіти, адекватну вимогам часу.

Сутність поняття «компетентність» полягає у формуванні динамічної комбінації знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність [3].

У значній кількості наукових праць підкреслено особливу вагу розвитку

самоосвітньої компетентності як умови якісної професійної підготовки студентів (Н. В. Воропай, І. Я. Зимня, О. Л. Карпова, А. В. Хуторської, Е.С. Чеботарьова, Р. В. Чижакова та ін.). Науковці актуалізують роль зазначеної компетентності в управлінні студентом власною самоосвітньою діяльністю як джерела професійного розвитку та самовдосконалення, регуляції процесу розв'язання професійних завдань, забезпеченні самоорганізації професійної діяльності.

Ми погоджуємося з думкою Е. С. Чеботарьової, яка визначає самоосвітню компетентність як «інтегративну якість особистості, що характеризує її здібності до систематичної самостійно організованої пізнавальної діяльності, направленої на продовження особистої освіти в загальнокультурному і професійному аспектах» [4, с. 43].

Зазначене вище свідчить на важливе значення самоосвітньої компетентності як професійно-особистісної характеристики майбутнього фахівця системи ПТО і необхідність пошуку ефективних педагогічних умов її формування та розвитку.

Самоосвітня компетентність викладача практичного навчання ПТНЗ є необхідною умовою його професійної діяльності. Суспільство завжди ставило, і буде ставити перед педагогом високі вимоги. Майбутній фахівець ПТНЗ повинен не лише досконало володіти професією, якої навчає учнів, але й добре знати методику її викладання та мати знання в суміжних професіях, різних сферах суспільного життя, орієнтуватися в сучасній техніці, науці, методиці, економіці тощо. Варто відзначити, що здатність до самоосвітньої діяльності не завжди формується у випускника разом із завершенням вищого навчального закладу. Вона визначається психологічними та інтелектуальними показниками кожної окремої особистості, але не меншою мірою ця здатність виробляється в процесі роботи з джерелами інформації, аналізу і самоаналізу, моніторингу своєї діяльності та діяльності колег.

Підсумовуючи, зазначмо, що на сучасному етапі розвитку закладів системи ПТО вдосконалення якості навчання і виховання учнів безпосередньо залежить від рівня підготовки педагогічних працівників. Можемо стверджувати, що рівень підготовки викладача практичного навчання ПТНЗ повинен постійно підвищуватися шляхом самоосвіти, поза самоосвітою ідея професійного та особистісного розвитку педагога нездійсненна.

Література

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К., 2002. – 16 с.
2. Положення про організацію освітнього процесу в Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка. – Глухів, 2015. – 37 с.
3. Закон України «Про вищу освіту». – К., 2016.
4. Чеботарьова Е.С. Розвиток самоосвітньої компетентності студентів в процесі проектної діяльності : дис. ... канд. пед. наук. : спец. 13.00.08 «Теорія і методика професійної освіти» / Е.С. Чеботарьова. – Курськ, 2010. – 241 с.